

Sigbjørn Obstfelder

To noveller

1895

□

[Liv](#)

[Sletten](#)

Liv

Der er i en stor by dunkle kroge, afsides gader med forunderlige navne, navne, som vækker anelser om et livets tusmørke, hvor mangt foregår, som ikke engang bøger kjender.

Jeg bor for tiden i en sådan gade. Der er så stille i den. Det kan hænde, der kjører en melkekjærre forbi, eller en kulvogn, eller at en skjærsliber går fra hus til hus. Men efterpå blir her dobbelt stille.

Ingen rige eller «fine» folk ser jeg, ingen af dem, som står i aviserne eller i statskalenderen. Og dog har de, jeg møder, så megen adel i øinene. Hvem ved? Måske har de deroppe i de store mørke murhuse en hemmelighed: et lyst hjørneværelse, en kanarifugl, en kat blandt vindusblomsterne, et arvet thestel af gammelt porcellain.

Når jeg om kveldene kommer hjem og fra boulevarderne dreier ind i mit strøg, begiver mine tanker sig ind i en ny, en egen verden. Der er intet, som overdøver dem her.

Ikke langt fra min bolig er der en kjelderkafe, som jeg ofte besøger, når det

skumrer. Der er da i almindelighed tomt. Jeg lir så godt at sidde der. Jeg kan bli siddende der så længe, så længe.

Jeg ved neppe, hvorfor jeg lir det. Jeg tror som oftest tænker jeg ikke en gang, har blot en følelse af fred, af at det er tyst altsammen nu, at de store, svære spørgsmålene og de forfærdelige tvilene og alt det der pathetiske, det er der ikke, af at jeg ånder stille, og mennesker går omkring mig og steller og lever så lydløst, uden klager, og uden at kræve, at *jeg* præcis skal være med.

Så kan der også komme billeder og minder, noget langt borte fra ligesom, skovsus, havsus, barndom i sol. Det gjør ikke ondt. Det er ikke længer noget som river i mig. Nei det er som *laterna magica*-syner, der blødt vanker mig forbi dernede i kjeldereren, mens jeg langsomt drikker kaffen.

Det er vist noget af det samme, som man føler, når man en sommerdag sidder i en liden landsbykirke: Dørene står åbne. Høduft lister sig ind. Og bortover gulvet hen mod alteret flyder farvede solstriber. Dem sidder man og ser på, og alt andet blir som drøm.

Ja alt andet blir drøm.

Jeg kjender jo nogle få mennesker i denne by, men det er sjelden jeg besøger dem. Og det er med en egen rædhet. Det er, som var jeg bange for, at man skal røve noget fra mig. Jeg står længe nedenfor vinduerne, ser hoderne tegne sig på gardinerne, ved ikke, om jeg har mod til at komme derop i alt det lys.

Er det en indbildning, når jeg synes, de ser så forunderlig på mig? Eller er der kommet noget i min gang, i mit blik, noget – – ja noget fra min afsides gade, min kjelder? Jeg har fået sådan trang til at gå stille og tale sagte. Det er mig pinligt, når nogen skråler eller skoggerler.

Heller ikke kan jeg delta i samtaler. Men det morer mig at sidde og høre på. Ikke så, at jeg oppfatter sammenhængen. Jeg forstår ikke længer det, der tales om. Jeg kan ikke fatte, at alt det der interesserer dem. Jeg synes, det har så lidet med det egentlige at bestille, det vi lever og dør for.

For mig er det blot en koncert af menneskestemmer. Jeg ser, hvordan deres hjerner arbeider for at finde det rette ord, jeg hører deres røster hæve sig og sænke sig. Til tider blir de vrede. Da kan jeg ofte være meget nær ved at briste i latter.

Jeg sidder der og lytter, jeg ser deres ansigter bli glødende, hænderne hæve glassene, hører dem bande, le, slå i bordet.

Det gjør meg tilslut så vemodig.

Jeg skjønner ikke, hvad der går af meg. Jeg sidder om kveldene og lytter efter al slags lyd, som ikke er der. Jeg må dog ha hørt de trin før. Jeg har boet her en måned allerede, og såvidt jeg ved er der ingen nye flyttet ind. Men jeg har altså først i det sidste lagt märke til dem.

Forbi hushjørnet, – i det sidste tar jeg aldrig feil af dem, – forbi mine vinduer, ind gadedøren, op trapperne. Hvor de er lette! Hun må være ung.

Jeg længes efter at høre dem også i kveld. Og kjolens raslen.

Det ærgrer meg, men jeg kan ikke for det: Når jeg møder en eller anden ung kvinde, spørger jeg meg selv: Er det hende? Og jeg tror at vide sikkert, at det ikke er nogen af dem jeg har mødt. Er det ikke besynderligt?

Jeg kunde jo simpelthen gå ud og ligesom tilfældig møde hende i gangen. Men det er, som om noget holder meg tilbake.

Når hun er der udenfor på trappen, kan jeg ikke forhindre, at mit hjerte begynner at banke. Det ærgrer meg.

Jeg har havt brev fra Albert. Det minder meg om sommerens dage. Ja *de* dage!

– – Når det grønne vand lå og damped op ad fjeldbrysterne, klart, så vi så bundens skove, – derude mellem holmerne, – hendes blottede arm med snøret, jeg ser for meg den grå skygge af den på vandspeilet.

Han siger, hun har snakket om meg.

Snakket om meg – –

Det er blit meg så fjernt. Hendes røde, muntre kind, hendes latterøie med sprudlende lyst til at hoppe midt udi livet, hvad det så var, enten det så bragte glæde eller sorg, – de blonde nætter der hjemme, – det er blit meg så forunderlig fremmed. Som et let barndomsminde.

Magda. Magda. – – Nei, jeg vil ikke op i det igjen. Jeg vil ikke hjem igjen på

mange år.

Den dybe ro her, den er alligevel ædlere og bringer mig mere. Mange øine er der inde i den, klare og brystne, – som har lidt og ved. De ser på mig om nætterne, og jeg føler, at jeg er deres.

Nei, Magda, *du* skal le i sol og fri luft, – jeg – jeg er i skole. –

– Når hun hauked der op imod Rindalsnuten, hvor hendes røst var frisk! Naturen sang med, når *hun* sang.

Sent om kvelden, – ja så sent som klokken ét undertiden, – hører jeg nøgne fødder trippe på gulvet over mig. Hun hopper op i sengen. Så slukker hun lyset eller lampen, tænker jeg mig, og lægger sig til at sove. Da lægger jeg mig også. For når hun har lagt sig, da blir jeg ligesom så umådelig alene, og så kan jeg ikke arbeide lenger. Vi står også op på samme tid om morgenen. Og måske har vi på engang de samme tanker.

Vilde hun le mig ud, hvis jeg gik op til hende og sa, at også jeg er et ensomt menneske, og at om jeg er mand og fremmed, så har jeg de samme glæder og sorger og længsler som hun?

Men hvem siger, at hun er så ensom? Hun er da ude hele dagen, rimeligvis møder hun en eller anden. Og selv om hun *var* det, hvem siger, at hun er bleg? – at hun har tænkssomme øine og fine hænder?

--Klokken er allerede elleve. Hun er vel ude i fest da. *Jeg* er ikke til fest. Hvorfor skal så hun være det?

Så kommer der nok nogen og følger hende hjem, en elsker, kanskje en flot student.

-- Skridt. Det er hende. Hun er alene. Esch! Hva har *jeg* med at bli glad derover?

Måske har hun i aften været trist, gået ude i veir og vind, gået derude og grædt og husket de gamle dage.

– Hun lægger sig straks. Jeg kan ikke tydelig høre det, men det er noget andet end ellers, som går for sig. Hun er ved sengen, det er jeg vis på, men hun har ikke lagt sig endnu.

Stakkar! Jeg skjønner det nu:

Hun ligger på knæ, begraver hodet i sengklærne, spørger sig selv op igjen og op igjen: Hvorfor er jeg til?

Jeg har været hos den halte maler idag. Et gammelt hus med skjæve, forfaldne trapper. Et par kvistkamre med skråtag. Som han blev forvirret, da jeg kom! Stod og stammed og rødmed og stammed og rødmed.

Der gik en liden rynket mor omkring og pusled. Hun var så uskyldig, hun lo af alt, kysset sønnen så nydelig på de sørgmodige øine.

På bordet står der portræter af russiske digtere og tyske socialister. Rundt om på væggene hænger malerier med mørke himle, ørkener, sort hav ved nat, tungsindige, drømmende ansigter.

Jeg blir så beklemmt, når hans øine hviler sådan ængstelig på mig. Jeg kan jo ikke gi svar på hans spørsmål og syge håb.

Sidde der de lange, grå dage, stirre ud af tagvinduet, glide hen i halvlyse billeder, som ikke hører det arheidende, dagens liv til—!

Sidde og spørge sig selv dag efter dag: Hvorfor lever jeg?

Hvad kan det være? Hendes trin er ikke lette og raske længer. Og jeg selv blir så urolig, kan ikke arbeide.

Her er blit så øde, – ingen kjendte trin, ingen kjoles raslen! Det er, som om alle menneskene er gået bort og husene står tomme. Stundom tror jeg at høre jamren og halvkvalte skrig. Jeg har siddet formeget med mig selv, er blit nervøs.

Hun *havde* store, tænksomme øine, – og blegt ansigt, – og fine, magre hænder.

Hun heder Liv. Et eiendommeligt navn. Ægte norsk er det også. Jeg ser for mig endnu hendes øine, da hun nævnte det. Det var, som om hun så langt ud mod et land, der ligger i en skjult solverden, og som navnet var nøglen til.

I fem døgn havde hun ligget syg ovenover mig uden nogen til at hjelpe eller pleie sig. Hun er fremmed her, forældreløs, og har vist ingen venner heller. Hvor nætterne må ha været lange og fulde af angst!

Hjemme tror de nu, at jeg er på god vei til at bli en særting. Jeg skjønner det af brevene. De beklager, at jeg har mistet mig væk i usunde, ufrugtbare drømmerier og er blitt tabt for det fornuftige, hyggelige liv.

Godt. Så lad det være så. Det er jo slet ikke sikkert, at jeg duer til noget af det, menneskene finder stort.

Jeg lir min tilbagetrukne tilværelse. Og der er et menneske jeg *er* noget for. Jeg sidder hos Liv om dagene. Hun er glad ved at ligge og holde min hånd i sin, hendes øine hænger opmerksomt ved mig, når jeg taler.

La dem så more sig, la dem så synge fædrelandssange!

Der er kommet noget rent og kysk om mig. Livs tanker. De folder sig om mig som et hvidt klædebond.

Skal hun dø? Just nu, da blomsterne knoppes, og da også hendes egen knop modnes, og alt det, der bringer kvindebryst til at vugge, det skulde komme!

Når jeg har været ude, har hun såmange spørgsmål: Om svanerne er sluppet ud, om violerne blomstrer, om himmelen er klar eller overskyet, om de lyse dragter er begyndt, om jeg har hørt stæren?

Og hun vil høre om alt det vakre, jeg kjender. I skumringen sidder jeg og fortæller om nordens lyse nætter, sølverskjæret over fjeldene, som står og venter på det første solkys.

Hun har fortalt mig, hvor hun holdt af, når hun gik til og fra arbeidet, at gå og se på skyerne, se dem drive og splitte sig og fylde sig med mangfoldige skiftende kulører, – og på bladhaugene, hvordan de voksed med hver dag, mens trækronerne blev barere, deres greneknipling finere og luften omkring hvidere. Om sommeren la hun ofte veien om parken forat ånde inn lidt luft fra blomsterbeddene og for at stanse et par minutter ved dammen og se på svanerne, hvordan de i stolt ynde gled henover.

Jeg føler, hvordan hun blir større og større, og hendes sjæl reiser sig op i en mægtig renhed. Der er ofte noget over hende, som gjør mig så bange og

ynkværdig liden. Mit bryst snører sig sammen. Det tykkes mig, at heller ikke jeg kan være længer her i denne larmende verden, i al denne rammel af jernbaner og rigsdag og theater. Jeg synker ned og griber hendes hænder ydmygt.

Hun lar mig ta dem, – og ser langt ud, – forbi mig.

Liv er fra Island. Hun, den fine, hvide skikkelse, hvis hånd glider som en skygge hen over teppet, og i hvis øie der er en glans af det allerblødeste, har nogle skurrende, fremmede r'er, som træer så underlig tungt i hendes ellers veke mål.

Langt der ude i nord, hvor en liden hvid fiksstjerne blafrer, siger hun, at hendes mors og fars sjæle venter på hende blandt de nordlys, vi her ikke kan se.

Hun lå og så på mig med et af de smil man ofte ser hos de syge. Så begyndte det pludselig at sitre gennem hende, kinderne blev lidt efter lidt blegere, oppe på panden under det blanke, sorte hår trådte årerne frem, armene og hodet faldt mat tilbage, og øinene lukked sig. Opløst i lange smertefulde skjælvninger un om i mine arme. Så kom det – blodet.

Derefter blev hun roligere. Hun lå uden at røre sig op til mig. Så begyndte hun at tale, først hviskende, snappende efter veir, så sterkere. Hun kunde ikke mere holde det tilbage, det hun havde været for stolt til nogensinde at nævne. Ud fra hendes bævrende bryst pressed sig brændende ord om, hvad hun har savnet: venner og veninder, kjærlighed, livsens jubel, hvordan hendes legeme har ventet på kyssets første regndråbe, hvordan hun i mørke kvelde har stået udenfor vinduer, hvor der var lys og musik, og længtet efter at være med, danse og favnes og elskes, elske.

Forsigtig trykked jeg det sygdomstendre legeme op til mig. Der var så taust. Intet larmende lys.

Jeg elsker hendes sjæl, den vemodige, som har savnet. Den blomstrer nu i hendes øine, og i hendes hånds krumninger, gjør hendes ord skjære.

Jeg elsker de visnende arme og de svindende kinder, hvorfra den stråler sterkere, mens *de* blir hvidere.

Måske bedst, at hun ikke lærte livet at kjende. Måske bedst, at hun dør, før

hun har fået se, at menneskenes glæde ikke er frisk, at deres jubel bag de lysende vinduer er fuld af fortvilelse og skam.

Der er mere om os i det, som blomstrer og ånder, end vore øjne ser og vore øren hører. Som der er lyd, vi ikke kan fornemme, er der lys og farver, vi ikke blir var. For en finere sjæl vil de farver, der synes os sarte, være grove, de lyd, der synes os bløde, være vilde og rå.

Da jeg idag gik langs søen, følte jeg det, som om verden var blit ny. Der var indi luftdisen røster. De talte ikke mit sprog, heller ikke fuglenes eller vindenes. Også farverne havde røst og ord. De var større og rigere, og der var fler, træernes grønt bar tusen tunger.

Og som det synger, og jeg lytter, og sangen vokser, er der i fortissimo henover græs, henover sjø og bøgeløv et ord, som alle mit legemsvævs tråde klinger med i, og som klysser mig fra al luft og duft: Liv!

Og alle de usynlige, flagrende, spirende, rindende sind, de møder mit i ét mægtigt, jublende verdenssind: Liv!

Jeg ligger nu oppe på hendes værelse om natten for at være hende nær.

Jeg sover ikke meget. Det er så underligt, når jeg sådan vågner op af halvdøs og ser mod det lille tagvindu: Himmelen synes mig nærmere. Og jeg ser anderledes på den end før. Det er, som er der noget jeg kjender der.

Undertiden vækkes jeg af dunkle drømmerier, af sære, store anelser ved en stemme – den lyder så uendelig mygt i nattetystheden: Sover du?

Undertiden hvisker det: Fader vor, du som er – – Jeg får en trang til at gjemme mig bort da. Der er noget deri, som på engang drar mig til sig og støder mig fra sig, og det tynger mig.

Jeg lå vågen. Jeg trode, *hun* sov. Men så sa hun neppe hørlig:

– Vilde du tro på Gud, hvis du kunde?

Hvad skulde jeg svare? Hvem var Gud? Et begreb. En sygefantasi. En hallucination for de fromme jomfruer på gamle malerier.

– Ved du, hvorfor jeg tror?

Jeg hørte hende reise sig op i sengen og trække veiret tungt.

– Jo, kjære. Jeg tror, at Gud er til, – fordi – fordi – det vilde være så bittert, om han ikke var til, fordi det vilde være så bittert, når jeg, som jo ikke har havt det så godt, og mange andre, som har havt det meget værre, – når vi nu trode det, når jeg nu synes jeg ser ham, ser ham komme nærmere mig hver dag og nat, – å nei, det vilde være så grænseløst bittert, om det bare var indbildning og løgn.

Jeg *kan* ikke tro, at alt skulde være så forfærdelig meningsløst. Jeg *må* få sandheden at vide, der *må* være noget mere end dette her på jorden, og nogen må vide det og kjende det. Altid så har jeg håbet, at jeg skulde få se og vide mer og ikke være så uvidende og enfoldig som nu, jeg har jo ingenting set og ved jo ingenting, – og når jeg altid har været så vis, så vis på det, – så skulde det være indbildning! – så skulde det (jeg følte, at hun hæved hænderne) være så grusomt, så hånsk, – – at dette lille trællev var det hele.

Jeg følte, – jeg kunde ikke se, det var for mørkt, – at hun faldt udmattet tilbage på puden.

Jeg reiste mig og gik over til hende. Hun lå med øine, som – – – har gjort mig til en fremmed blandt de levende.

– Tror du, at sneen er smeltet hjemme i dine fjelde nu?

– Hvis sneen er tøet i dit land, tør den nok også snart på Island.

– Drømmer du, Liv?

– Ja.

– Hvad drømmer du?

– Jeg drømmer, at Island flytter sig i havet en tomme hver nat. Og lidt efter lidt smelter sneen på nordsiden. Om et par tusen år er kysterne blit varme, som om det var i Sydhavet, de dykked sig. Istedetfor renblomster er der klynger af røde og violette klokker på høie, stolte stængler, og det vrimler af fugle og insekter, der blinker som sølv og guld. Stenurene og isblokkene er borte, og der er tykke, uldne skove, som klær gårdene inde og holder vinden og frosten ude.

Jeg er der også, og du. Men jeg er ikke længer syg, og spytter ikke blod, og behøver ikke arbeide for føden. Nei, jeg er stor og sterk, og behøver ikke skamme mig ved at kjærtegenes af dig. Og du sidder hos mig og fortæller mig om alt, hvad

du har tænkt og set, og ingen vogne forstyrrer os, men en fos vugger os i søvn, mens nordlysene danser.

Det var inat omkring klokken to. Jeg hørte hende røre sig. Jeg kunde ikke tale, en ubestemt angst havde grebet mig.

Hun vakled ud af sengen. Langsomt, skridt for skridt, famled hun frem mod vinduet. Hun la begge albuer på karmen og stod og så ud.

Derpå kom hun hen, hvor jeg lå. Hun la sig ned ved siden af mig. Hendes hår streifed mit ansigt. Jeg holdt mine øine krampagtig lukket.

Længe lå hun sådan. Så kunde jeg tilslut ikke holde det ud. Jeg hvisked: Liv! Hun svared ikke. Jeg la armene om hende og så hende ind i øinene. Jeg så i halvmørket, at de var brystne.

Jeg lå med armen om hendes hals. Jorden gik sin gang. Menneskene sov videre.

Jeg er atter alene, mere alene end før.

Jeg går om som en søvngjænger. Der går folk om mig, men det er som skygger fra en anden verden.

Jeg skulde reise væk. Men noget holder mig tilbage, – disse gader, disse huse, disse lygter, – jeg går bare op og ned mellem dem istedetfor at reise. Jeg stirrer på alt det der, som om det havde menneskeøine. Går der nogen bag mig?

Jeg holder af broerne ude i udkanterne. Jeg kommer der uden at bli det var, før jeg står der, og jeg blir stående der i timevis. Det kan gå op for mig, at det er en båd som ligger dernede jeg ser på, eller et træ som luder sig mod vandet. Så hænder det, at jeg med engang blir var himmelhvælv over mig: det er månen, som glider frem, eller et vindpust, som farer hen over mit hode. Så er der en eller anden, som ser mig så forunderligt ind i øinene: det er en tilfældig forbigående.

Det er, som om jeg har hjemme derude i arbejderkvartererne. De sænkede ansigter med dybtliggende øine og udstående kindben, som lever og dør lig de lyssky skorpetrold under stenene: jeg føler mig i slegt med *dem*.

Boulevarderne gør mig syg. De bugnende bryster, de hævede hoder, dragterne, som gynger på lækre, smidige hofter, smilene, – alt dette, som

skriger: kys, lev, nyd, – damer, løftet på kjælnne herrehænder ind i lokkende mørke vogne, lyd af kys bag portirer, lyd af dusdrikken i dårlig vin, saftige håndtryk af logrende venner – – å det blir så kvalmt! En taus, forstenet gråt snører mig struben, over at menneskeglæden er en skjøge, som fylder hele atmosfæren med sin billige parfumes stank.

Ja jeg må bort, langt bort til et sted, hvor kun jordens og havets ånde stiger mod himmelen.

Ja, jeg må bort. Jeg må ha det meget stille. Jeg må så langt bort fra sporvogne og asfaltgader og theatre, som jeg kan komme. Thi der er noget, jeg må ha greie på.

I nætterne ved det store hav, vil ikke da gådens ord komme og sænke sig hviskende ned i min ånd vel svagt og usikkert fra først af, som svingning der ei er blit tone, men så sterkere, eftersom alt blir tausere og tausere.

Når alle de skurrende lyd er forstummet, når man har glemt mig, og jeg selv har glemt, vil det da komme, og alt bli klart, og min sjæl vågne?

Sletten

Mere og mere elsker jeg slettelandet. Dette at øiet kan vandre, vandre i milevis og aldrig møde noget der stænger, men stadig lys. Der er ved dette lys og ved slettens dæmpede lyd noget som smelter sammen med ens drømmerier. Der er i åens flyden hen mellem det myge grønsvær som en menneskelig dirren, og det samme er der i kirkeklokkens sang, som bæres hen på lange luftbølger der intet støder mod, men først længst ude dør hen.

Og dog er det ikke sig selv man finder igjen. Har man boet sammen med elven og lierne i en dal, da møder man så snart sine minder på hver gren og hver sten, og de kan være lyse og vakre, men de kan også være tunge og såre. Det er anderledes her. Det er som der ude fra de vide synsrande kommer nye håb, og ikke håb alene og gyldne drømme, men frugtbare tanker, en ser sit liv i nye lys, en forstår meget en ikke har forstået før.

Det er ikke bare dagen som er vakker. Når ud fra tusmørket den første stjerne springer frem som den første hvidveis fra vårens muld, da er det så nær, at man

synes man måtte kunne gå til det, hvis man gik i mange dage. Men når så alle de andre stjernerne også kommer, da er det netop så vidt, så høit her som intet sted, og dog ser man, hvordan himlen støtter sig på jorden i nord og syd og øst og vest.

Alligevel drages jeg i denne tid mest mod selve mørket. Det er så stort og uden grænser. Et hav er det, hvori man altid går og tænker sig der sker noget, der kryber rødder og kravler liv og slynger sig skjæbner, – udover, ikke indestænget, nei udover mod næste morgen.

Et ensligt træ blir i dette mørke til et eventyr. Går man forbi det på lyse dagen, da opdager man det ikke, ikke det mer end de andre som står spredt her og der. Men nu løfter det sig mægtigt, sælsomt høit op over jorden. Man må forlænge sin tur, man må gå nær til det, la dets blade kjøle ens pande og kind.

Når jeg går ud over disse veie, hvor alt er uendeligt og taust, føler jeg det somom jeg har ligget i dvale. Ja netop i al den hvirvel, blandt alle de mennesker, der er det man ligger i dvale. Der er såmeget i en som ikke er med. Alt er så stykkevis, så småt.

Å, når en ser tilbage på sit liv, hvor er det så ikke lidet det det blev til! En søgte og søgte, reiste og flakked, en trode en skulde finde livets deilighed!

Livets deilighed! Det er kanskje langt inde i en selv den ligger skjult, og man reiser fra den istedetfor til den. Og det var kanhænde bedre, om man som træet stod på samme sted både vår og høst, lod sol og regn komme med nye blade, lod vinden blæse dem bort når de blev gamle.

Skulde det være muligt? Skulde det være muligt at endnu dette store hele med den vide lykkens blå himmel kom? Jeg trode såmeget i mig selv måtte være dræbt og dødt. Og nu er det som noget vil til at vågne og stikke hodet frem. Hvert øieblik kan jeg udbryde: Jeg har det endnu! Det som jeg havde dengang, det ligger der, det har bare ligget og ventet!

Hjernespinderier! Denne høie rene luft gjør mig sværmerisk. Jeg er fire og tredive. Hvordan skulde det endnu være muligt?

Sommeren udånder nu. Ofte kommer der et bredt, varmt pust henover, der

bringer alt levende til at bævre. Også mig. Drømme, som jeg trode glemte og overvundne, iler mig gennem brystet. Jeg ser langt derude et par friske arme, en rødme af blod der vil ud mod sol. Er det noget der var en gang? Er det noget der skal komme? Jeg kan ikke si det. Blikket flakker så gådefuldt, undertiden er det som en gammel skjult sorg dirrer ud deraf, undertiden en ny sælsom glæde.

Og det rinder mig ihu, hvad jeg engang for længe siden tænkte det skulde være det: Kvinde. Man møder det en nat, når lyset hilser mørket, når alt som blomstrer ånder sterkere, når fjeldet elsker fjorden og fjorden månen og dråben strået. Man går med angst for livet og angst for døden, man tør ikke træde tungt for ikke at dræbe knopper, man tør ikke nynne for ikke at skræmme sovende sommerfugle, man går med dødens angst i sig, så ligger med ét en hånd på ens skulder, og en sjæl ser ud af øine, og man ved ikke hvorfra man kjenner den, men man fyldes af en deilig styrke, thi nu ved man, og man gribes af en herlig kamplyst, thi nu kan man.

Skal jeg endnu møde det?

Jeg har mødt en ny kvinde. Jeg husker alting fra den kvelden. Jeg husker hvordan jeg stod og så på et rosetræ, mens hun sa farvel til de andre. Jeg husker, hvordan alslags tanker fløi mig gennem hodet, mens jeg hørte på stemmerne og latteren: At to roser hang fulde der på træet og en tredje bleg og vissen, at jeg måtte skynde mig og se alt og ånde ind alt, før jordens bryllupstid var forbi, at der hvert øieblik kunde komme noget der røved mig min fred.

Så kom hun, og vi fulgtes nedad den lange tyste lønneallé. Lygterne stred en dæmpet strid med den døende solrødme, som derude i vest gav jordranden sit sidste kys før natten. Over os hvæved sig sensommernattens dunstblå, hvori sommerens vellugt samler sig, mens den selv går. Inde i havernes grønne mørke la lygterne ofte glorie over noget der endnu leved, en ribsklase, asters, sene vildblomster. Her og der så vi bag en lampe en mors grublende ansigt, børns lokkede hoder.

Vi sa næsten ingenting, hun og jeg. Og dog var det som der foregik noget hele tiden.

Pludselig forekom det mig at der for en skjælven hen over hendes legeme. Jeg så på hende. Hun var ligbleg.

«Jeg kunde ikke – ved ikke hvad det er,» hvisked hun.

Jeg mindes hvor det var stille, da hun sa det. Den lød som et skrig, hendes hvisken.

Vi var kommet til hendes dør. Hun så op på mig. Hendes stemme var blevet så vek.

«Jeg ved ikke hvad det er – der er noget hos Dem, som – – som –».

Og som et lyn var hun forsvundet.

Hvad var det? Der var sommer om os, endnu var dagens glød ikke blegnet, engene dampet, alt stod og nynnede – og *hun* var ligbleg, skjalv.

Derinde var netop hun den livligste. Hver stund, hvert minut af sit liv vilde hun le, le, le, sa hun. Og da vi så kom ud – ud der hvor alt stod og smilte – med ét var det borte, døet væk, rødmen på kinden, ilden i øiet, ansigtslinjerne.

Hvem var hun? Det var som gik hun i en anden verden, hun, end den som var om os. Og det var som om aldrig noget andet væsen måtte komme derind i den verden som hun gik i.

Hvorfor har jeg glemt, hvordan hun så ud? Når jeg tænker efter – så så jeg vist igrunnen aldrig på hende. Ansigtet, håret, armene, livet, jeg har ikke set det, kan ikke sige, hvordan det er. Og dog synes jeg jeg ved, hvordan det er.

Røsten er det eneste, jeg husker tydelig. Stadig klinger den igjen i ørene mine.
«Der er noget hos Dem som . . . som . . . »

Hvad mente hun?

Jeg er blit rent tosset. Jeg har skrevet til hende, stevnet hende. Jeg har skrevet et langt brev.

Hvad vil hun tro? Jeg ser hende for mig, når hun læser det: smiler let, lægger det tilside, brister så i latter: «Gud hvor mændene er lette at dupere. Og så løber hun til en af sine veninder. Så læses det påny, som crme til chokoladen.

Jeg skulde dog være for gammel til sligt.

Hun kom ikke. Det var også det bedste. Det vilde naturligvis bare blit en skuffelse, om jeg havde set hende igjen. Det var kvelden, som gjorde mig yr.

Der er megen vemod ved disse dage. Sommeren og høsten holder på at hviske til hinanden både morgen og aften. Der er pustet af det, som udånder, og duften af det, som er i blomst, blander sig med dunsten af det, som er under opløsning.

Jeg har fundet mig et sted hvor endnu sommeren dvæler. På afstand ser det ud som alt andet, men når man kommer nær, så er det et tempel. Pillerne er orretrær, og fra hvælvets små vinduer falder der grønne stråler.

Det ligger netop der, hvor en bæk falder ud i åen, mit tempel. Susen af faldet er som en stille messe over alt som svinder, farver, duft, sommer, tid, susen er evig, evig lyder dens kirkemusik. Længer nede sammenslynger strømningerne alleslags hemmelighedsfulde ringe. Om jeg vidste verdensbevægelsens dybeste love, kunde jeg da tyde dem? Og kunde jeg da gjette, hvor de døde blade, som nu og da kommer seilende, skulde finde sin grav. Jeg gjætter altid fejl. De gjør de sælsomste buk mod strømmen, i den vik, jeg mindst havde tænkt på.

Jeg ved ikke hvad der er iveien med mig. Ret som det er farer jeg op. Det bobler i vandet, det skjælver i græsset:

«Ved ikke – ved ikke hvad det er.»

Jeg havde været ude og gået. Da jeg kom op foran min dør, så jeg et par galoscher stå der, ganske små galoscher.

Det for igennem mig: Det er *hendes*. Hun sidder derinde. Derinde hvor luften er tung af, hvad jeg har gået og tænkt, der sidder hun, der har hun siddet alene, før jeg kom.

Hvorfor var hun kommet? Hvorfor lod hun mig ikke i fred? Jeg havde gjort, som jeg trode hun vilde, jeg havde opgivet tanken på at lære hende at kjende. Hvorfor kom hun så nu?

Hun drog sløret op. Det var hende. Sådan var det altså hun var! Nu lå det der hvidt foran mig hendes ansigt, øinene så på mig et sekund, store – jeg havde blot følelsen af noget stort, mørkt, af noget jeg engang for længe siden havde set i en drøm, – et sekund, så slog hun dem ned. Hendes hode og hendes øiehår sænkede sig, som når solen skjærer i ens øine, som var der noget, hun var bange for at dagen skulde se.

Hun satte sig. Jeg stod bag hende. Hun tog den ene hanske af. Jeg så på

hånden. Jeg så de fine, blå årer på håndledet. Jeg så de små neglene, jeg skimtet det lyse blodet derindenfor.

Mit vindu stod åbent. Som i drømme så jeg det vifte svagt i de to høie aspe, og langt ude i synsranden så jeg en flok grågjæs flyve mod syd. Og som man hører en stemme i drømme, hørte jeg hendes, så sagte, så smertefuld.

«Jeg turde ikke . . . turde ikke . . . komme.»

Så reiste hun sig. Jeg fulgte hende ud. Der stod de små galoscher, – så små, så små.

Jeg går og tænker på hende. Er jeg da blit overspændt. Jeg er begyndt at lægge betydning i alt muligt. Jeg går og grunder: *Det* gjorde hun. *Sådan* bøied hun hånden. *Det* billede så hun på. Hvad betyder det? Hvorfor skulde det hænde?

Når jeg er sammen med hende, så blir det dobbelt stille, når det er stille, og når hun så taler, så ser jeg for mig hele sletten, alle stråene, bækkene – og henover det alt går hendes ord, og tilslut er det mig som det er derfra, dybest, dybest derindefra, at de kommer.

Med ét kan der så stige frem for mig en dag langt tilbake, for mange år siden, en dag som aldrig mer kommer igjen. Jeg ser hende, som jeg blot har set som hun nu er, i sol gå bort over sletten, yngre end nu, med håret hængende ned, i en lys kjole. En uro kommer over mig: Hvor var jeg da? På et andet sted, sammen med andre kvinder. Da drømte hun drømme, jeg selv aldrig har drømt. Hvorfor kjender jeg ikke de drømme, hvorfor ved jeg ikke alt, hvad der gik gjennom hendes bryst dengang?

Jeg tror aldrig, jeg glemmer det øieblik, hun var her. Der blev en sådan vidunderlig stilhed. Det syntes mig, at de sov rundt på gårdene, og der var ikke et menneske, som gik på veiene, kjørene og hundene sov også, og duerne i dueslagene. Kun vi to var til i verden. Jeg hadde ikke turdet røre et eneste hår i hendes lokker, det vilde ha gjort formegen støi. Jeg turde ikke røre ved hendes hanske, som lå på bordet. Jeg stod og så på den. Der var noget af dette, der er hos hende selv ved den. Jeg turde ikke røre den.

Der er noget hos hende, som aldrig har mødt mig fra nogen anden kvinde. Jeg ved ikke, hvad det er. Men mangengang, når jeg ser det skjælve i aspene derude og føler et suk gå hen gjennom luften før regn, står hun med engang

tydelig foran mig igjen.

Endelig er det grønne begyndt at briste, i utallige funker, som rødmer mod døden. Det er som bladene synger sig ind i døden, og hver af dem har *sin* livssang at synge. Der er ikke to løvs farve som er ens, lønnens og lindens, aspens og askens, de er forskellige som slegterne. Men også hvert blad har *sin* tone: guldets, blodets, de sovende skyers og den vågnende sols, purpur, viol og lila, alt er der. Og side om side, hånd i hånd går det friske, det lyse med det gamle og gule, som blandt menneskene det går side om side, hånd i hånd, det som endnu er ungt og tror, og det som er træt og drages mod jorden.

Hver nat brister nye skyer af løv, og når dagene kommer, står de der og smiler og gråter. Og mer og mer er det som om det er våren, det er våren som er indi alt det smil og al den gråt.

Det er somom verden er i en stille forvandling, somom nyt skal stå op, og noget skal vågne, som en aldrig skulde tro der var spirer til, eller som en altid havde troet spirerne til var ihjelfrosne.

Og dog har jeg de sidste par nætter havt den forfærdelige angst fra gamle dage, angsten for livet. Jeg har havt den sterkere end nogensinde. Det er som ude fra verdensrummet en lang arm strækkes ind ad vinduet, og en tung, sort hånd lægger sig over ens bryst: Ved du hvem du er? Ved du hvor du er?

Man ser sig om i værelset efter et venligt øie, et menneskeøie. Der er intet. Man tør ikke se ud. Thi derude står de talløse stjerner og stirrer og stirrer: Jeg ved, hvad du ikke ved. Hvad ved du, kryb?

Hun? Jeg kjenner hende ikke. Det er som også hun hører til derude, langt, langt derude.

Kun engang har jeg set hendes øine. Når jeg tænker på det, er jeg ikke rolig, mine nerver skjælver. Der er noget, jeg ikke kan få fat på. Jeg søger og søger, jeg leder efter langt tilbage i mit liv, jeg leder overalt, hvor jeg ved at lede, jeg kan ikke finde det.

– Sletten er så grænseløs. Der er så meget ukjendt, som bor derindeover de endeløse synsvidder. Øiet finder aldrig hvile. Det løber og løber over strå og sten, det kommer ingen vei, det finder blot det uudgrundelige mørke og høit oppe de

truende stjerner og bag der igjen det blå dyb, det skrækkeligste af alt.

Jeg har set hende igjen. For første gang så jeg hende sammen med andre mænd. Hun strålede. Hun var som en Christi blodsdråbe rød.

Alle var i hvidt og lyst, kun hun i sort. Jeg følte stadig, hvor hun var i salen, som hun tegnede sig af mod de andre.

Jeg stod og tænkte på, at hun, hun havde været på mit kammer. Der var en fryd ved at stå gjemt og se hende danse, le og stråle.

Hendes hals var blottet. Når hun strøg forbi, kunde jeg se de hvide dun. En kam med fire stene sad i håret, lokkerne trængte sig omkring den, som et frodigt buskads om et jerngærde. Hun havde stukket ind i det to efeublade og en grønligvid blomst, hvis navn jeg ikke ved.

Det slynged sig og gynged sig, valsed og vugged, der var alle blomster og alle prismer, – og igjen kom den sorte silke, og igjen kom de fire stene.

Og med dansen gynged der sig ind mod mig en smerte, jeg ikke kan forklare.

Jeg så hvordan hun strøed en regn af smil om sig. Til mig havde hun aldrig smilet. Jeg så hvordan hendes hode lå ømt til en skulder. Hun retted sine øine mod mig, andre øine end de, jeg havde set, fulde af en myg glæde, som ikke gjaldt mig. Der var intet i dem, som nævnte mit navn.

Jeg gik ud. Jeg så intet, hørte intet længer derinde. Hvorfor var jeg kommet der? Jeg hørte jo ikke hjemme der.

Derude var himlen så dyb. Evige brillanter glimted deroppe.

Jeg havde været fange. Jeg havde ikke været mig selv. Hvad var det, hvad var det, der havde havt magt over mig?

Endnu summed der i mig et navn, stod der for mig et ansigt. Som et barns, når det drømmer, havde det været, når et smil døde hen på det.

Sådan var det da, hun var, glad, jublende. Det var kun mig, som gjorde det mørkt hendes ansigt.

Jeg vilde glemme det. Jeg vilde aldrig se det igjen mere.

Da lød der trin derborte, lette, urolige, et par gange stansed de, jeg syntes jeg følte hvordan et hode bøied sig og speided ind i løvet. De listed sig videre, de blev hurtigere. Tilslut var de ganske nær, jeg hørte silke rasle. Så var hun der, hun.

Hun satte sig ligeoverfor mig. Hun sa intet. Hvad vilde hun? Hvorfor kom hun atter og forstyrrede min ro? Der gjæred en vrede i mig.

Og dog hørte jeg mig selv sige sagte det navn, jeg aldrig havde nævnt for hende.

– Naomi.

Naomi, hvorfor kom du?

– Jeg blev så alene deroppe med engang. Jeg var så glad, jeg dansed og lo, og alle mennesker lo. Med engang blev det så underligt for brystet. Jeg syntes alting rullede og hvirvlede, hvirvlede om hinanden uden mål og med, jeg syntes alle ansigterne var fortrukne, og alle ordene var skrig og hyl. Musikken begyndte at ringe for ørene mine: Engang skal du være død, engang skal du være død, engang skal du være død.

Jeg måtte holde op at danse. Men det var blit så underligt i salen. Jeg syntes de var fremmede allesammen. Jeg syntes ikke der var én, jeg turde snakke til.

Da fik jeg en vanvittig lyst til at danse mig død, danse til alt der var i mig brast, til jeg intet kunde huske mer. –

Hun så på mig med store, dunkle øine, de var næsten blit sorte, de skiftede ikke, det var et eneste blik alt. Jeg følte hendes hede ånde, duften af hendes myge hals.

Hun var som et ræd barn. Hun skjalv og la sig ind til mig, og mine læber rørte ved hendes mund.

Men hendes kys var koldt som mørkets.

Siden har jeg ikke set hende. Jeg bad hende møde mig, men hun kom ikke.

Stormene er begyndt. De hylende henover vidderne, pisker alt det som engang blomstred.

Hvorfor sad hun hos mig under den uendelige himmel og rørte mig med sit hår og sit kind? Hvorfor vækkede hun tillive i mig alt det, som lå skjult inde i mig, og som jeg troede dødt? Hvordan kan jeg glemme nu?

Nu ved jeg, hvad det var, jeg så i hendes øine. En nat, da jeg var tyve år, har jeg set det hos mig selv.

Jeg ligger vågen om nætterne. Jeg ser for mig der midt ude på sletten et hus

med lysende øine. En vals suser inde i stormen, skygger farer forbi vinduerne. Der er et levende menneske blandt dem, halsens hvide dun glimter i mørket, den sorte silke flammer, en myrtekrans slynger sig om tindingen, men øinene er gjenlukkede som på den der ligger lig.

Det suser i mig, at jeg må, må redde hende ud af dødningsdansen, der er ingen anden, som ser det, som ved det, ingen anden som kan, jeg, jeg er den som må redde hende. Alt må hjælpe mig, jeg vil be hvert blad, falde på knæ for hver vanddråbe, hvert luftstøv. Og det suser, suser derude. Intet kan hjælpe mig. Alt lider selv, blir selv pisket tildøde, bladene flyger i rædsel mod ruden, træerne vrider sig i feber.

Jeg lukker mine øine i skræk. Det kommer nærmere og nærmere. Et isende åndedrag stryger henover mit kind, læber rører ved min mund, kolde, kolde som det yderste mørke.

Jeg tør ikke skrive, tør ikke gå forbi hendes hus. Jeg ser hende ligge udstrakt, øinene er lukkede, blodet risler ikke længer i de fine årer.

Uveiret havde lagt sig. Endnu dirred der nogle perler på spidserne af de nøgne kviste. Skyerne var veget langt bort mod himmelkuplens rande, der lå de i hvilende venten.

Tusmørket begyndte at komme. Jeg var langt udover der, hvor engene er sluttet og selve lyngen holder til.

Jeg så nogen komme langt ude. Det er en egen fornemmelse, den man har ved at se noget komme mod sig på sletten. Den blir anderledes. Man er ikke ene med den mere.

Med spænding følger man det som rører sig. Først er det blot en sort linje, som reiser sig fra synsranden, så ser man det gå, komme nærmere – hvem kan det være? – endelig hører man skridtene. Og når det så er der, så synes man, man kjender det, og uden at vide af det gjør hodet et venligt nik. Bagefter blir man næsten forundret. Det er gået, og man ser det kanskje ikke mer igjen i livet.

– Det var Naomi. Hun var forandret. Hun var blit så bleg.

Vi stod stille. Jeg så hendes bryst bølge. Så begyndte hun at tale, åndeløst, uden at se på mig.

– Jeg kan ikke mere. Jeg har tænkt så meget . . . Det synes mig en evighed siden i vår . . . Da var alt anderledes . . . Ingenting er som før . . . De gamle dage kan aldrig, aldrig mer komme igjen . . . Jeg var så glad, jeg holdt så af alle, jeg dansed, jeg glæded mig over lamperne og menneskene og toiletterne . . . Jeg holder ikke af noget mere, ikke af noget . . . Jeg låser mig inde, jeg gråter, jeg stænger døren, det blir så stille, jeg drar gardinerne for, jeg ser indi mig selv, jeg ser . . . der er kommet noget indi mig, noget . . . nei jeg tør ikke si det . . . Første gang, jeg så dig, løb jeg ind og låsed mig inde . . . det var som jeg ikke kunde puste, jeg lå og gråt og gråt . . . det var som himmelen blev sa forfærdelig høi . . . Dengang du . . . dengang du . . . sa mit navn . . da blev den så høi, så høi . . . det var som jeg aldrig havde vidst, hvor jeg var liden . . . alt blev så stort . . . jeg kunde ikke sove . . . livet var så stort . . . der var noget, jeg ikke vidste . . . der var noget rædselsfuldt . . . jeg følte det kom . . det kom.

Jeg vilde flygte . . . jeg vilde flygte . . . men overalt var det der . . . buskene stod og stirred på mig . . . Jeg vidste intetsteds at gå, intetsteds på jorden . . . jeg vidste ingen på jorden, jeg kunde gå til mer . . . ingen på jorden.

Og så . . . og så . . .

Hun slængte sine arme heftig om mig, uden at se på mig. «Livets deilighed» brændte på mit kind.

Månen stod mellem de to aspe. Som smilet hos en sovende kvinde lå dens skin over jorden.

Fem måneder er gået. De første hvidveis er allerede kommet.

Hun er min. Hun har været min hele vinteren. Mange, mange dage. Kvelde, da himmelen kom dybblå til to små mennesker som stod og så ud mod horisonten, morgener, da solen stod rød op og gjorde rimfnuggene til diamantstøv, nætter, da sletten som et ocean vugged os i søvn. Vi vil aldrig flytte herfra. Intetsteds har naturen disse rolige, lange åndedrag som her.

Det er blit så simpelt. Dette jeg trode, jeg aldrig mere skulde nå indtil, jorden, grenene, de små knopper. Det piner mig ikke mer, det er mig ikke mer fremmed og uforståeligt.

Og dog som aldrig tilforn er der et under i hver vanddråbe.

Også ved hende er der et under. Der er noget i hende, jeg ikke kan komme

nær. Der er en gåde i hende. Stundom er det, som ser jeg det hele store verdensdyb bag hendes pupiller.

– Det har mange gange hændt mig, når jeg har været ude om aftenen alene og jeg kommer hjemover mod vort lille hus, at jeg ikke kan gå ind med det samme. Jeg går frem og tilbage, jeg leder efter hendes skygge på gardinet. Jeg ser tilbage på fortiden, jeg søger at forstå, hvorfor alt måtte være så, hvordan hun, også før jeg traf hende, har været vævet ind i alt det, jeg har oplevet. Det er så forunderligt at tænke på, at alle de andre har været sammen med hende hele livet igjennem, og dog er det først mig, der har set hende. Ikke noget andet menneske på jorden har set Naomi.

– Det er sent nu. Natten ligger alt derude. Den gør mig ikke bange mer. Den er min. Der er intet bagom den, jeg frygter.

Hun ligger derinde. Jeg vil gå ind og se på hende.

– – – Hun sover. Ansigtet svømmer i bølger af hår. Brystet går op og ned i takt med selve livet, i takt med klodernes gang. Jeg blev næsten angst, det var somom Gud selv var derinde.

Sigbjørn Obstfelders *To novelletter* er lastet ned gratis fra bokselskap.no